

	ENSENYAMENT DE DRET CURS ACADÈMIC 2003 – 2004		
	ASSIGNATURA: DRET ECLESIASTIC DE L'ESTAT		
	PROFESSOR/A: M. TERESA ARECES PIÑOL JOSEP M. MARTINELL GISPert-SAUCH		
	CURS: 4t GRUP: Matí i Tarda	CRÈDITS: 4,5	TIPUS: TRONCAL

1. OBJECTIUS

1. Conèixer l'origen, la evolució i la formació històrica del Dret Eclesiàstic.
2. Conèixer les doctrines i la evolució de les relacions entre el poder polític i el poder religiós.
3. Examinar i fer un anàlisi crític dels precedents històrics del Dret Eclesiàstic de l'Estat Espanyol.
4. Estudiar les fons del Dret Eclesiàstic de l'Estat Espanyol i els principis informadors del Dret Eclesiàstic de l'Estat Espanyol fent un anàlisi jurídic-crític dels articles de la Constitució espanyola.
5. Conèixer la noció de confessió religiosa i les entitats religioses en el àmbit del dret espanyol.
6. Estudiar, analitzar i aprofundir des de el dret comparat les principals manifestacions de objeccions de consciència: fiscal, a l'avortament, als tractament mèdics, en el àmbit de les relacions laborals, a forma part de un jurat,.....
7. Analitzar i estudiar el finançament de l'Església Catòlica i de les altres confessions religioses.
8. Estudiar i aprofundir en la llibertat d'ensenyament i el seu finançament. Estudiar les diferents formes d'assistència religiosa: centres hospitalaris, centres benèfics, en les forces armades, institucions penitenciàries....
9. Conèixer i estudiar el sistema matrimonial espanyol i les diferents teories i corrents doctrinals.

2. CONTINGUTS

I- INTRODUCCIÓ GENERAL

TEMA 1- El Dret Eclesiàstic.

TEMA 2- Doctrines sobre les relacions entre el poder temporal i el poder espiritual.

II- EL DRET ECLESIASTIC ESPANYOL

TEMA 3- Fonaments del Dret Eclesiàstic espanyol.

TEMA 4- Fons del Dret Eclesiàstic de L'estat espanyol.

TEMA 5- Els principis informadors del Dret Eclesiàstic espanyol.

TEMA 6- Les confessions religioses davant el dret espanyol.

TEMA 7- Les entitats religioses.

TEMA 8- Les objeccions de consciència.

TEMA 9- Règim econòmic de les confessions religioses.

TEMA 10- Llibertat d'ensenyament.

TEMA 11- Assistència religiosa.

TEMA 12- El sistema matrimonial espanyol.

3. PROGRAMA

PROGRAMA DE DRET ECLESIASTIC DE L'ESTAT

I.-INTRODUCCIÓ GENERAL

TEMA 1.- El dret eclesiàstic. Nocions fonamentals. Noció de Dret eclesiàstic. Formació històrica del concepte. El dret eclesiàstic, branca de l'ordenament jurídic de l'estat.

TEMA 2.- Doctrines sobre les relacions entre poder temporal i poder espiritual. Plantejament. Monisme i dualisme. Reforma protestant i relacions església- estat. El regalisme. El pensament il·lustrat i les declaracions de dret. El separatisme liberal. Factor religió i constitucionalisme europeu.

II.- EL DRET ECLESIASTIC ESPANYOL

TEMA 3.- Fonaments del dret eclesiàstic espanyol.- Precedents històrics: a).- Segle XIX, ; B).- La II República ; C).- El règim franquista 1.936-1.977.

TEMA 4.- Fonts del dret eclesiàstic de l'estat espanyol. La Constitució de 1,978 com a font de dret eclesiàstic. Classificació de les fonts del dret eclesiàstic : A) .- FONTS DE PACTE : Convenis internacionals, Acords amb les confessions religioses, Concordats amb l'Església catòlica, Acords amb altres confessions religioses. B).- FONTS UNILATERALS : La llei orgànica de llibertat religiosa.

TEMA 5.- Els principis informadors del dret eclesiàstic espanyol. Factor religió i Constitució de 1.978. El principi de llibertat religiosa. El principi de laïcitat de l'estat. El principi d'igualtat religiosa davant de la llei. El principi de cooperació entre l'estat i les confessions religioses.

TEMA 6.- Les confessions religioses davant el dret espanyol. Noció de confessió religiosa. Posició bàsica de les confessions religioses. Posició de l'església catòlica. Posició de les confessions no catòliques. Administració civil competent en matèria religiosa.

TEMA 7.- Les entitats religioses. Noció i classes. Règim jurídic. Règim singular de les entitats religioses de l'església catòlica. Règim singular de les entitats religioses d'altres confessions.

TEMA 8.- Les objeccions de consciència. Noció d'objecció de consciència. Principals manifestacions d'objecció de consciència. L'objecció de consciència al servei militar. L'objecció de consciència fiscal. L'objecció de consciència a l'avortament. L'objecció de consciència als tractaments mèdics. L'objecció de consciència en l'àmbit de les relacions laborals. Altres manifestacions d'objecció de consciència.

TEMA 9.- Règim econòmic de les confessions religioses. Plantejament. Finançament de l'església catòlica. Finançament de les altres confessions religioses.

TEMA 10.- Llibertat d'ensenyament. La llibertat d'ensenyament. Llibertat de càtedra- L'ideari dels centres docents. Finançament de l'ensenyament religiós.

TEMA 11.- Assistència religiosa. Qüestions generals. L'assistència religiosa en les forces armades. L'assistència religiosa en institucions penitenciàries. L'assistència religiosa en els centres hospitalaris. L'assistència religiosa en els centres benèfics i d'assistència social. L'assistència religiosa impròpia.

TEMA 12.- El sistema matrimonial espanyol. Pressupòsits constitucionals. El matrimoni en l'Acord concordatari sobre assumptes jurídics firmat entre l'Estat espanyol i la Santa seu. El matrimoni en els acords de cooperació amb les confessions religioses minoritàries. El matrimoni en el Codi civil.

4. MATERIALS DE L'ASSIGNATURA

Es previst fer sessions de pràctiques. La redacció dels supòsits de fet amb el qüestionari corresponent serà lliurat la setmana anterior a la seva resolució. A més, seran comentades diverses sentències que fan referència al dret eclesiàstic sobre tot en matèria d'objecció de consciència, del registre de confessions religioses al registre de entitats religioses, als principis informadors del dret eclesiàstic,...

5. BIBLIOGRAFIA

LEGISLACIÓ

Tractats internacionals. Constitució espanyola. Codi de Dret Canònic. Acords concordataris i de cooperació entre l'estat espanyol i l'Església catòlica i amb d'altres confessions religioses (evangèlica, islàmica i israelita); compendi de Legislació Eclesiàstica de l'Estat (ed. Aranzadi, Civitas).

BIBLIOGRAFIA Bàsica

- I.C. IBAN- L. PRIETO SANCHIS- A. MOTILLA, Derecho Eclesiástico, Madrid, 1997.
- AA.VV., Derecho Eclesiástico del Estado Español, Pamplona, Ed. EUNSA, 1993.
- AA.VV., Tratado de Derecho Eclesiástico, Ed. EUNSA, Pamplona 1994.
- I.C. IBAN- L. PRIETO SANCHIS- A. MOTILLA, Curso de Derecho Eclesiástico, Madrid, 1991.
- J. A. SOUTO PAZ, Derecho Eclesiástico del Estado, 3ª ed. Madrid, 1995.
- J. A. SOUTO PAZ, Comunidad política y libertad de creencias: Introducción a las Libertades públicas en el Derecho comparado, Madrid, 1999.
- J. FORNÉS- J. M. GONZALEZ DEL VALLE. J. FERRER (coords), Derecho eclesiástico del Estado español, Pamplona, 1996.
- D. LLAMAZARES FERNÁNDEZ, Derecho eclesiástico del Estado: Derecho de libertad de conciencia, Madrid, 1991.
- D. LLAMAZARES FERNÁNDEZ, Derecho de la libertad de conciencia, 2 Vols., Madrid, 1997-1999.
- I.C. IBAN- S. FERRARI, Derecho y religión en Europa Occidental, Madrid, 1998.
- J. GOTI ORDEÑANA, Sistema de Derecho Eclesiástico: Parte general, Donostia, 1991; Parte especial, Donostia, 1992. 2ª ed. Valladolid, 1994.
- R. NAVARRO-VALLS, J. MARTINEZ TORRON, Las objeciones de conciencia, en el Derecho español y comparado, Madrid, 1997.

6. AVALUACIÓ

CRITERIS D' AVALUACIÓ

1.- EXAMEN FINAL. S'hi pot presentar tot l'estudiantat matriculat.

2.- PRÀCTIQUES.- Formen part complementària del sistema d'avaluació. És necessari assistir-hi, participar en la discussió. La presentació haurà de ser individual i presentar-les per escrit. Es tindrà en compte l'assistència i la participació en el debat i en la resolució del cas.

3.- QUALIFICACIONS.- La qualificació final del curs pot ser : suspens, aprovat, notable, excel·lent, o excel·lent amb matrícula d'honor. Qui no es presenti a l'examen final tindrà no presentat.